

راهنمایی و مشاوره

دکتر عبدا... شفیع آبادی

مقدمه

همه افراد در زمینه‌های گوناگون زندگی و در زمانهای مختلف، کم و بیش با مشکلاتی مواجه می‌شوند. عده‌ای با مدرسه و کلاس درس سازگار نیستند یا برخی بنا به دلایلی نمی‌توانند در حد توان خود کار کنند، بنابراین در امور تحصیلی و شغلی در حد مطلوب پیشرفت نمی‌کنند. همچنین افرادی از تواناییها و محدودیتهای خود بی‌خبرند و در انتخاب رشته تحصیلی و شغلی با تردید برخورد می‌کنند و عده‌ای علی‌رغم تلاش و کوشش بسیار، نتیجه‌ای مطلوب و دلخواه از کارشان به دست نمی‌آورند. برخی دیگر، به شیوه‌های صحیح تربیت فرزندشان آگاه نیستند و برخی دیگر مشکلات اخلاقی و رفتاری دارند و... .

آیا موردی به خاطر دارید که بظاهر برایتان بی‌اهمیت بوده ولی حالا مشکل آفریده و شما را مستأصل کرده است؟ آیا تا کنون در زمینه ازدواج، انتخاب رشته تحصیلی و شغلی و نحوه برقراری رابطه مطلوب و مناسب با دیگران با مشکلی مواجه شده‌اید؟ آیا اکنون نمی‌گویید: «ای کاش بموقع این موضوع را با فردی آگاه و متعهد مطرح و مشورت می‌کردم تا به چنین مشکل بزرگی تبدیل نمی‌شد؟»

با این مشکلات و مسائلی که انسانها در سنین مختلف مواجه می‌شوند چه باید کرد؟ آیا همه انسانها قادرند برای مشکلاتشان راه‌حلهای مناسب بیابند و به آن عمل کنند؟ آیا می‌دانید که اگر برای حل یک مشکل، تصمیم نابجا و نادرست بگیرید و به آن عمل کنید، مشکل وخیمتر و پیچیده‌تر خواهد شد؟ چنانچه برای کسب اطلاعات درست و حل بموقع مشکلات اقدام نشود، زندگی روزمره مختل می‌شود و اختلالات شخصیتی و

روانی گوناگون به وجود می آید.

انسان برای حل مشکلاتش، گاهی از تجارب گذشته استفاده می کند و زمانی با افراد آگاه و مطلع و معتمد گفتگو و مشورت می کند. به نظر پیامبر اکرم (ص) نادانترین افراد کسانی اند که در کارهایشان مشورت نمی کنند (کمبانی، ۱۳۴۹). از طریق راهنمایی و مشاوره به فرد کمک می شود تا به اطلاعات صحیح دست یابد و سرانجام، به حل مشکل بپردازد.

تعریف راهنمایی و مشاوره

راهنمایی، فعالیتی است که به انسان کمک می کند تا محیط اطراف خود را بشناسد، به عبارت دیگر، راهنمایی، نشان دادن راه درست است. از طریق راهنمایی، فرد به تواناییها و ضعفهایش آگاه می شود، به طور مناسب عمل می کند و در زمینه های گوناگون زندگی تصمیم درست و معقولی می گیرد. راهنمایی باعث افزایش آگاهی و بینش فرد در زمینه های تحصیلی، شغلی و شخصی می شود و به او امکان می دهد تا از موقعیتهای مختلف و فرصتهای پیش آمده بیشترین بهره را ببرد (تامپسون و پاپن^۱، ۱۹۹۲).

سرانجام، می توان گفت راهنمایی مجموعه تلاشها و فعالیتهای مستمر و منظمی است که انسان را در شناخت خود و اطلاع از منابع و امکانات محیطی به منظور نیل به یک انتخاب درست و مناسب، همچنین تصمیم گیری آگاهانه و سنجیده و در غایت به یک زندگی رضایتبخش یاری می دهد (شرتزرت و استون^۲، ۱۹۷۶؛ راجرز، ۱۹۶۲). به بیان دیگر، راهنمایی یک سلسله فعالیتهای سازمان یافته است که بدان وسیله به فرد کمک می کند تا در طول زندگی از تواناییهای بالقوه اش حداکثر بهره را ببرد و به طور متعادل و همه جانبه رشد کند. برای روشن شدن مطلب، خصوصیات و اجزای این تعریف را بررسی و کاربردهای هر مورد را مطرح می کنیم.

۱. در فعالیتهای راهنمایی، مجموعه افرادی نظیر مشاور، معلم، مدیر، روانشناس،

مددکار اجتماعی، روانسنج، مربی بهداشت و اعضای انجمن اولیا و مربیان مدرسه نقشی فعال دارند. مشاور که در زمینه راهنمایی، مشاوره و مشورت با مراجعه کنندگان، متخصص است مسئولیت تخصصی و فنی اجرای برنامه راهنمایی را برعهده دارد. مشاور برای شناختن دانش آموزان و کمک به حل مشکلات آنان باید از همکاری جدی معلم بهره مند شود. در این زمینه، آشنا ساختن تمام معلمان با فنون و روشهای راهنمایی ضروری و اجتناب ناپذیر است. روانشناس مدرسه بیشتر با دانش آموزانی کار می کند که مشکلات خاص یادگیری و رفتاری دارند. مددکار اجتماعی، رابط بین کارکنان مدرسه با خانواده و جامعه، در پیشگیری از بزهکاری و حل مشکلات اجتماعی و مالی دانش آموزان نقش مهمی دارد. روانسنج در زمینه تهیه و اجرا و تفسیر انواع آزمونهای روانی تخصص دارد و مشاور مدرسه را در شناخت بیشتر و دقیقتر دانش آموزان یاری می دهد. همکاری پزشک و روانپزشک و مربی بهداشت برای موفقیت در برنامه راهنمایی مدرسه ضرورت دارد. اعضای انجمن اولیا و مربیان مدرسه علاوه بر تأمین کمکهای مالی، از طریق تشکیل کمیته های تخصصی نظیر آموزش، بهداشت، ورزش و تفریحات سالم و کتابخوانی می توانند در پیشبرد هدفهای برنامه راهنمایی مدرسه بسیار مؤثر باشند.

۲. راهنمایی مجموعه فعالیتهای سازمان یافته است. گرچه تلاشهای پراکنده و بی نظم در مواردی با موفقیت همراهند، با سرعت و بسادگی و به طور علمی قابل تکرار نیستند و از اصول و ضوابط مشخصی تبعیت نمی کنند. برنامه راهنمایی که از نظم و سازمان مشخصی برخوردار است، مشاور بخوبی می داند که کار را با کدام روش و از کجا آغاز کند و چگونه آن را پایان دهد تا زودتر و درست تر به هدفهای تعیین شده برسد. وجود نظم و سازمان در فعالیتهای راهنمایی، باعث افزایش کارایی و صرفه جویی در وقت و دقت در پیش بینی نتایج می شود. این نظم و سازمان با مطالعه مطالب گوناگون در زمینه راهنمایی و نیز از راه کار و تجربه مفید به دست می آید.

۳. راهنمایی یک جریان یاری دهنده مداوم و مستمر است و اِعمال آن در تمام دوره های سنی و مقاطع تحصیلی ضرورت دارد. لذا راهنمایی دانش آموزان در نظام

آموزش و پرورش هیچ‌گاه به مقطع تحصیلی خاصی محدود نمی‌شود.
 ۴. راهنمایی، روشی است که فرد می‌تواند از تواناییهای بالقوه‌اش حداکثر بهره‌را
 ببرد. تواناییهای بالقوه، که خصوصیات ارثی‌اند و عوامل محیطی در شکوفا ساختن آنها
 مؤثرند، زمینه لازم را برای فرد آماده می‌کند تا با فعالیتهای خاص به موفقیت برسد. به
 اعتقاد ما، انسانها کم و بیش در زمینه‌های گوناگون تواناییهای بالقوه دارند و اعمال
 راهنمایی درست در شکوفا شدن تواناییهای آنان بسیار مؤثر است.
 ۵. راهنمایی، به رشد متعادل و همه‌جانبه انسان کمک می‌کند. ابعاد رشد انسان
 حداقل در پنج زمینه جسمانی، ذهنی، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی قابل بررسی است.
 این ابعاد بر یکدیگر تأثیر متقابل می‌گذارند و در صورت بروز اختلال در یک زمینه،
 ابعاد دیگر مختل می‌شود.

مشاوره نیز همچون راهنمایی، تعاریف متعددی دارد. در مشاوره - به‌عنوان یکی
 از خدمات تخصصی راهنمایی - فردی که مشکل عاطفی دارد به مشاور متخصصی
 مراجعه می‌کند و مشاور هم با برقراری رابطه‌ی حسنه‌ی مشاوره‌ای، مراجع را در شناخت و
 حل مشکلاتش یاری می‌دهد. در این مشاوره، فقط پند و اندرز دادن صرف کافی نیست
 (پاترسون^۱، ۱۹۶۸).

مشاوره، سازگاری مراجع را با خود و اطرافیانش بیشتر می‌کند و میزان
 مسئولیت‌پذیری و رشد آن را افزایش می‌دهد. مشاور در جریان مشاوره با بهره‌گیری از
 صلاحیتهای علمی و تجارب مفید شغلی، مراجع را در شناختن امکانات و کسب بینش
 بیشتر برای حل مشکلاتش یاری می‌دهد (پالمر و مک‌ماهون^۲، ۱۹۹۷؛ کروچ^۳، ۱۹۹۷).
 سرانجام، می‌توان نتیجه گرفت که در مشاوره و رابطه‌ای رویارو، مشکل‌کنشی
 فرد تجزیه تحلیل و راه‌حلهای مناسب جستجو می‌شود و مشاور باید بکوشد محیطی
 مملو از درک و همدلی و تفاهم به‌وجود آورد، زیرا مراجع با احساس آرامش و امنیت
 خاطر مشکلاتش را صادقانه مطرح می‌کند، خود را بهتر و بیشتر می‌شناسد، نحوه‌ی

تصمیم گیری درست را می آموزد و سرانجام راه حل مناسبی برای مشکلیش می یابد
(مؤارد، ۱۹۹۶؛ احمدی، ۱۳۷۴؛ شفیع آبادی، ۱۳۷۸ ج). در صورتی که مشاور لازم
بماند می تواند پس از جلب موافقت مراجع، با اطرافیان و نزدیکان او (والدین، دوستان،
معلمان و...) صحبت کند. مشاور، رازدار است، مطالب مربوط به جلسه مشاوره را با
کسی در میان نمی گذارد و به جای مراجع و برای او تصمیم نمی گیرد.

تفاوت های راهنمایی با مشاوره

راهنمایی با مشاوره تفاوت دارد. راهنمایی دارای مفهوم وسیع و گسترده است
در حالی که مشاوره یکی از خدمات و فنون راهنمایی است و اصطلاحاً قلب راهنمایی
محسوب می شود. فعالیت های راهنمایی، پیش گیرنده وقوع مشکلات است، اما مشاوره در
و مرحله نخست جنبه درمانی دارد و به حل مشکلات کمک می کند. راهنمایی کردن با هر
شبه و روشی - اعم از حضوری و غیر حضوری - امکان پذیر است، در حالی که برنامه
مشاوره ای باید با حضور مشاور و مراجع باشد (شفیع آبادی، ۱۳۷۸ ب).

تاریخچه راهنمایی و مشاوره

بررسی تاریخچه راهنمایی و مشاوره، از یک سو خواننده را در جریان چگونگی
تغییرات و تحولات گذشته این رشته قرار می دهد و از سوی دیگر باعث می شود
برنامه ریزان ضمن شناسایی مشکلات گذشته، به طریقی برنامه های آینده را طراحی و
تدوین کنند که آن مشکلات دوباره تکرار نشوند.

راهنمایی به معنی عام همزمان با خلقت انسان آغاز شده است. عواملی نظیر
دین، بهداشت روانی، تغییرات اجتماعی، توسعه صنعت، تأکید بر تفاوت های فردی و
خودشناسی در گسترش راهنمایی مؤثر بوده اند. راهنمایی به معنی خاص، در سال ۱۹۰۶
میلادی در آمریکا به وسیله فرانک پارسونز^۲ با راهنمایی شغلی آغاز شد. در دهه ۱۹۰۰

1. Howard

2. Parsons

میلادی بر اثر سیل مهاجرت اقوام مختلف به امریکا، بیکاری وسیعی پدید آمد. پارسونز تصمیم گرفت با طرح و اجرای برنامه‌های مشخص، بیکاران را در شغل یابی و اشتغال کمک کند. اقدامات پارسونز که بر فردشناسی و شناخت مشاغل و سرانجام انطباق منطقی بین خصوصیات فردی با ویژگیهای شغلی متکی بود در اشتغال بیکاران و کاهش مشکلات آنان بسیار تأثیر گذاشت. سپس ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره در زمینه‌های متعدد در کشورهای مختلف جهان آغاز شد (زونکر^۱، ۱۹۹۴؛ شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۷۷).

جریان راهنمایی در ایران سابقه طولانی دارد و از گذشته‌های بسیار دور به طور عام در خانواده و به صورت‌های گوناگون در نظام آموزشی اعمال می‌شد. راهنمایی مبتنی بر برنامه منظم و مشخص در ایران در سال ۱۳۳۲ شمسی با همکاری وزارت کار و سازمان صنایع کشور و اداره عمران بین‌المللی به منظور گزینش صحیح کارمندان آغاز شد. در کنفرانسهای آموزشی سال ۱۳۳۷ شمسی در مشهد و آبادان تأسیس دوره راهنمایی تحصیلی در آموزش و پرورش به منظور کمک به دانش آموزان برای انتخاب رشته تحصیلی و اشتغال آینده آنان ضروری شناخته شد. سپس مرکز راهنمایی دانش آموزان در اداره کل تعلیمات متوسطه به وجود آمد و اجرای آزمون روانی و تنظیم پرونده تحصیلی در چندین مدرسه به طور آزمایشی آغاز شد. در سال ۱۳۳۹ شمسی دایره تحقیقات روانشناسی در اداره مطالعات و برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش تأسیس شد که با تهیه چندین آزمون هوشی و روانی تشخیص کودکان عقب افتاده ذهنی در مدارس انجام گرفت. در سال ۱۳۴۶ شمسی دانشگاه تربیت معلم (دانشسرای عالی سابق) به تأسیس دوره لیسانس و فوق لیسانس راهنمایی و مشاوره مبادرت ورزید. در بهمن ماه ۱۳۴۷ شمسی دفتر کل آموزش راهنمایی تحصیلی تأسیس و آموزش معلمان دوره راهنمایی تحصیلی و تألیف کتابهای درسی جدید آغاز شد. سرانجام در مهر ماه ۱۳۵۰ شمسی مدارس راهنمایی تحصیلی کار خود را به طور رسمی به منظور افزایش

منتشر شده توسط سایت مجله علمی و پژوهشی دکتر عبدالله نجار ب.ا.د. www.dr-abbasli.com

معمولاً دانش‌آموزان برای بهتر زیستن در جامعه، پرورش فضایل اخلاقی و معنوی، کمک به ایجاد و پرورش عادت به نظم و ترتیب و تفکر علمی و تشخیص استعدادها و رغبت‌های دانش‌آموزان و راهنمایی آنان در رشته‌های مختلف تحصیلی با توجه به نیازهای کشور آغاز کردند (اردبیلی، ۱۳۷۲؛ شفیع‌آبادی، ۱۳۷۷ ب). به دلایل متعددی از جمله کمبود مشاور ماهر، عدم همکاری همه کارکنان مدرسه با مشاور، نبودن ابزار سنجش دقیق، فقدان نظام ارزشیابی صحیح از فعالیت‌های مشاوران و شیوه‌های نامناسب گزینش دانشجوی رشته مشاوره در دانشگاه‌ها، برنامه راهنمایی و مشاوره نتوانست به همه هدف‌های تعیین شده نایل شود.

در سال ۱۳۵۹ شمسی براساس بخشنامه شماره $\frac{۴۳}{۱۳۵۹/۳/۵}$ وزارت آموزش و پرورش اجرای برنامه راهنمایی و مشاوره، به‌طور موقت، متوقف و از مشاوران در بخش‌های مختلف آموزشی استفاده شد. حدود سال ۱۳۶۴ شمسی با تأسیس «هسته‌های مشاوره» دوباره مقدمات راه‌اندازی برنامه‌های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش فراهم شد. در فعالیت‌ها و شرح وظایف هسته‌های مشاوره، بر حل مشکلات دانش‌آموزان تأکید و علی‌رغم کمبود مشاور ماهر و آشنا به کار، وظایف بسیار گسترده‌ای به آنان محول شد. هدف‌های تأسیس هسته‌های مشاوره عبارت بودند از: همکاری در ایجاد زمینه‌های تربیتی برای پیشگیری از بروز مشکلات اخلاقی و اجتماعی در مدارس، تشخیص و حل مشکلات رفتاری و تربیتی دانش‌آموزان، شناسایی استعدادها و ویژه‌های دانش‌آموزان و فراهم آوردن امکانات لازم برای شکوفا شدن آنها و کمک به حل مشکلات دانش‌آموزانی که از جانب مدارس ارجاع داده می‌شوند. همچنین در هر منطقه آموزش و پرورش شورایی به نام «شورای بررسی مشکلات تربیتی» تشکیل شد که به‌طور مستقیم زیر نظر مسئول منطقه انجام وظیفه می‌کرد (شفیع‌آبادی، ۱۳۷۸ الف).

در سال‌های اخیر، شورای هماهنگی مراکز خدمات مشاوره‌ای وابسته به مرکز ملی جوانان به منظور کمک به رفع مشکلات نوجوانان و جوانان، مبادرت به صدور مجوز برای تأسیس مراکز مشاوره کرده است. این اقدام از آن جهت که می‌تواند بر تمام مراکز مشاوره کشور نظارت کند بسیار مفید است. چنانچه طراحی و اجرای برنامه‌های آن شورا

عملاً به متخصصان مشاوره سپرده شود، خدمات ارزنده‌ای در توسعه مشاوره و کمک به قشر نیازمند جامعه ارائه می‌شود.

منتشر شده توسط سایت شخصی
 دکتر عبدالله شجاع آبادی
 www.dr-a-shajafabadi.ir

روشهای تحقیق در راهنمایی و مشاوره

انسان به عنوان موجودی متفکر و کنجکاو، همواره در صدد افزایش دانش و آگاهی خود بوده است. توسعه دانش بشری مدیون کنجکاوی و اندیشه انسان است. مشاور به عنوان یک مشاهده گر دقیق درباره رفتارها و خصوصیات مراجع پرسشهایی را مطرح می‌کند و سپس در صدد یافتن پاسخ به این سؤالات برمی‌آید تا بتواند در جهت تغییر مناسب رفتار و نگرش مراجع یاری دهد. مشاور برای جمع‌آوری اطلاعات درست از شیوه‌های متعدد استفاده می‌کند و از کلیه روشهای تحقیق رایج در علوم انسانی برای بررسی و تعیین روابط بین متغیرهای مختلف به منظور پاسخگویی به پرسشهایش بهره می‌گیرد.

کاربردها و دستاوردهای راهنمایی و مشاوره

تحول جامعه از حالتی ساده و ابتدایی به وضعیتی پیچیده، مشکلاتی برای انسان به وجود آورده است. در جوامع اولیه، افراد با یکدیگر رابطه‌ای نزدیک داشتند و مشکلاتشان اغلب با کدخدانمشی اقوام و نزدیکان برطرف می‌شد. با گسترده‌تر و پیچیده‌تر شدن روابط افراد نیاز به بهره‌گیری از خدمات راهنمایی و مشاوره نیز بیشتر احساس شد. خدمات راهنمایی و مشاوره به‌طور گسترده در بیمارستانها، درمانگاهها، مدارس، مراکز بهزیستی، زندانها، مراکز شبانه‌روزی، دادگاههای خانواده، سازمانها و مراکز صنعتی و تجاری، پادگانها و دانشگاهها به منظور ارائه اطلاعات به افراد برای نیل به یک زندگی سالم یا کمک به حل مشکلات آنان کاربرد مؤثر و مفیدی دارد.

دانش‌آموزان کم و بیش با افت تحصیلی، مشکلات عاطفی، اختلاف والدین و گاهی جدایی آنان، روابط نامطلوب خواهران و برادران در منزل، وجود ناپذیری یا نامادری، سرگردانی در انتخاب رشته تحصیلی، اشکال در سازگاری با دوستان و محیط، و تردید در انتخاب شغل آینده مواجه می‌شوند. تمام این

منتشر شده توسط سایت شخصی
 دکتر عبدالله شفیع آبادی
 www.abadi.ir

مشکلات رسیدگی کند و برای هر کدام راه حل مناسبی ارائه دهد. این مشکلات، رفتار دانش آموزان را مختل می سازند و مانع یادگیری می شوند. با ارائه خدمات راهنمایی از جمله مشاوره، تا حد امکان در برطرف شدن مشکلات متعدد اقدام و برای دانش آموز محیط آموزشی مناسبی مهیا می شود. دانش آموزان همچنین با بهره گیری از خدمات راهنمایی و مشاوره از رشته های مختلف تحصیلی و شرایط ادامه تحصیل آگاه می شوند؛ شیوه های صحیح مطالعه و خلاصه نویسی را می آموزند؛ با قوانین و مقررات آموزشی و انضباطی محل تحصیل آشنا می شوند و در زمینه برنامه های درسی و ارتباط بین رشته های تحصیلی با مشاغل گوناگون اطلاعات لازم و ضروری را کسب می کنند (شفیع آبادی، ۱۳۷۸ الف).

با راهنمایی شغلی، به فرد کمک می شود تا علاوه بر شناخت استعدادها، تمایلات و خصوصیات خود و کسب اطلاعات درباره مشاغل، با در نظر گرفتن نیازهای شغلی جامعه، شغل مناسبی را انتخاب کند و پس از گذراندن دوره های آموزشی لازم با موفقیت به آن شغل مناسب اشتغال ورزد. از این رو، گزینش نیروی انسانی مورد نیاز سازمانها بر اساس ضوابط مشخص، چگونگی برقراری ارتباط درست با کارکنان، ارزشیابی صحیح از عملکرد کارکنان، بررسی انگیزه و رضایت شغلی و کمک به رفع موانع و حل مشکلات شغلی و به بیان بهتر «سپردن کار به کاردان» از هدفهای مهم راهنمایی و مشاوره شغلی محسوب می شوند (شفیع آبادی، ۱۳۷۷ الف).

یکی دیگر از کاربردهای راهنمایی و مشاوره به محیط خانواده مربوط می شود. در این مورد، علاوه بر طرح و بررسی چگونگی روابط بین زوجین و دادن آگاهیهای لازم برای برقراری رابطه سالم و سازنده، اختلافات و مشکلات زناشویی نیز مطرح می شوند و تلاش لازم در جهت حل آنها به عمل می آید. همچنین از طریق راهنمایی قبل از ازدواج با ارائه اطلاعات لازم و ضروری به جوانان کمک می شود تا به شیوه ای درست و سنجیده به انتخاب همسر بپردازند (کارلسون^۱ و همکاران، ۱۳۷۸؛ مینوچین^۲، ۱۳۷۳).

1. Carlson

2. Minuchin

بنیاد شهید نیز می‌تواند از خدمات راهنمایی و مشاوره بهره‌برداری کند. خانوادۀ شهدا و جانبازان و آزادگان برای نیل به سازگاری بهتر با زندگی و حل مشکلاتشان به استفاده از خدمات تحصیلی و شغلی و توانبخشی نیاز دارند. همچنین سالمندانی که از خانه و کاشانه خود جدا شده و در آسایشگاه‌های سالمندان زندگی می‌کنند به مشاوره نیاز دارند که به درددل آنان گوش دهد و از رنج آنان بکاهد. ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره به نزدیکان و اطرافیان سالمند نیز موجب می‌شود تا میزان پذیرش و درک سالمند از جانب آنان افزایش یابد (بلسکی^۱، ۱۹۹۹).

در پادگانها و مراکز نظامی نیز بهره‌گیری از خدمات راهنمایی و مشاوره ضرورت دارد. سربازها در محیطهای شبانه‌روزی با مشکلات متعددی مواجه می‌شوند. اگر در زمینه حل مشکلات روانی به آنان کمک شود سازگاری بیشتری با خود و محیط پادگان کسب خواهند کرد و از رفتارهای نامناسب آنان کاسته خواهد شد و کارآیی آنان فزونی خواهد یافت.

بازنشستگی به‌عنوان یک تغییر مهم در جریان زندگی می‌تواند عواقب و عوارض ناگواری برای فرد در پی داشته باشد. در صورتی که بازنشستگان از خدمات راهنمایی و مشاوره بهره‌مند شوند از میزان ناراحتی آنان به میزان قابل توجهی کاسته خواهد شد. برخی دیگر از دستاوردهای راهنمایی و مشاوره طی سالیان گذشته در کشور ما عبارتند از: طرح و پذیرش راهنمایی و مشاوره به‌عنوان یک رشته علمی - تخصصی در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری از جانب شورای عالی برنامه‌ریزی (شاخه مشاوره) و گزینش دانشجو در چند دانشگاه، ایجاد درمانگاههای مشاوره و درمان در آموزش و پرورش، تأسیس مراکز مشاوره زیر نظر مرکز ملی جوانان، افزایش میزان آگاهی و دانش مردم درباره راهنمایی و مشاوره، کمک به دانشجویان در حل مشکلات تحصیلی و شخصی از طریق مراکز مشاوره دانشجویی دانشگاهها، برگزاری سمینارهای کشوری در زمینه راهنمایی و مشاوره، تأسیس انجمن مشاوره ایران، کمک

منتشر شده توسط سایت شخصی
دکتر عبدالله شمع آبادی
www.dr-a-shafiqabadi.ir

منتشر شده توسط سایت نشر دکتر عبدالله شریفی آموزش www.abafabadi.ir

به دانش آموزان در زمینه انتخاب رشته تحصیلی و ارائه اطلاعات شفلی، آگاه کردن مردم از اهمیت اشتغال صحیح در جهت نیل به خودکفایی جامعه، کمک به بهبود روابط بین فردی و اجتماعی مردم از طریق برگزاری جلسات مشاوره فردی و گروهی، کمک به رفع مشکلات و موانع یادگیری دانش آموزان، آموزش خانواده‌ها در زمینه نحوه برخورد صحیح با فرزندان، تأسیس مراکز راهنمایی و مشاوره خانواده وابسته به انجمن اولیا و مربیان، ایجاد مراکز کاریابی، بهره‌گیری از خدمات راهنمایی و مشاوره در مراکز اصلاح و تربیت و سایر سازمانها و نهادها.

رابطه راهنمایی و مشاوره با سایر رشته‌های علوم تربیتی

با تخصصی شدن رشته‌های علمی گرچه هر رشته در زمینه و حیطه مشخص به فعالیت می‌پردازد، ولی هر تخصص به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با دیگر تخصصها ارتباط دارد؛ بخصوص در علوم انسانی محسوستر و عینی‌تر است. در اینجا، رابطه بین رشته راهنمایی و مشاوره با برخی رشته‌های علوم تربیتی بررسی می‌شود.

راهنمایی و مشاوره با رشته آموزش و پرورش رابطه‌ای نزدیک دارد. اگر برخی هدفهای آموزش و پرورش را تأمین رشد متعادل، توسعه روابط اجتماعی مطلوب، افزایش حس مسئولیت‌پذیری و کمک به ارتقای کارآیی متعلمان بدانیم بخوبی ملاحظه می‌شود که برای نیل به این هدفها، فعالیتها و خدمات راهنمایی و مشاوره نقش تسهیل‌کننده را ایفا می‌کند.

راهنمایی و مشاوره با آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی نیز رابطه دارد. استفاده از خدمات راهنمایی و مشاوره می‌تواند در ایجاد شخصیت سالم در کودکان و پیشگیری از وقوع مشکلات در مقاطع تحصیلی بالاتر بسیار مؤثر باشد. مشاور به مربیان و معلمان کمک می‌کند تا با شناخت صحیح ویژگیهای رشدی و رفتاری کودکان، فعالیتهای آموزشی و پرورشی را متناسب با سطح رشد آنان به اجرا در آورند و با به‌کارگیری اصول و روشهای درست به رفع مشکلات کودکان بپردازند. مشاور همچنین والدین را با نحوه برقراری رابطه درست با کودکان و چگونگی کار کردن درست با آنان

راهنمایی و مشاوره با رشته کودکان استثنایی نیز رابطه دارد. مشاور می‌تواند با ارائه روشهای درمانی مؤثر در جهت توانبخشی و آموزش معلولان و افراد استثنایی اقدام کند. همچنین ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره به والدینی که فرزند استثنایی دارند در افزایش میزان پذیرش مسئولیت و سازگاری بهتر با کودک بسیار مؤثر و کارساز است. بعلاوه، مشاور می‌تواند مدیر و معلمان مدارس کودکان استثنایی را با تفاوت‌های فردی شاگردان آشنا سازد و روش کار کردن مؤثر را به آنان آموزش دهد.

در رابطه با روانشناسی تربیتی، مشاور با روانشناس تربیتی در زمینه آموزش شیوه‌های برخورد صحیح با دانش‌آموزان و برقراری رابطه مؤثر با آنان، شناسایی و کمک به دانش‌آموزانی که مشکلات رفتاری و یادگیری و افت تحصیلی دارند همکاری می‌کند.

راهنمایی و مشاوره با رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی نیز ارتباط دارد. مشاور به مدیران و برنامه‌ریزان مراکز آموزشی کمک می‌کند تا بتوانند استعدادها و تواناییهای جسمانی و ذهنی و سایر خصوصیات دانش‌آموزان را بشناسند و به شیوه مناسبی با آنان رابطه برقرار سازند و برای آنان برنامه‌ریزی کنند. مشاور همچنین مدیران آموزشی را در زمینه شیوه‌های مواجهه درست با معلمان و دبیران و والدین یاری می‌دهد و بدین وسیله از فشارهای عصبی شغلی می‌کاهد. از این رو، همکاری مدیر با مشاور می‌تواند در افزایش کارایی نظام آموزش و پرورش مؤثر واقع شود.

منابع

- احمدی، سیداحمد (۱۳۷۴)؛ مقدمه‌ای بر مشاوره و روان‌درمانی؛ چاپ پنجم، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- اردبیلی، یوسف (۱۳۷۲)؛ اصول و فنون راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش؛ تهران: انتشارات بعثت.
- شفیع‌آبادی، عبدالله (۱۳۷۸ الف)؛ راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی: مفاهیم و کاربردها؛ چاپ اول، تهران: سازمان سمت.

- منتشر شده توسط سایت نشریاتی
دکتر عبدالله شفیعی (ادی)
www.dr-eshafejadi.ir
- ۱۳۷۷ الف)؛ راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه‌ای و نظریه‌های انتخاب شغلی؛ چاپ دهم، تهران: انتشارات رشد.
- ۱۳۷۸ ب)؛ راهنمایی و مشاوره کودک: مفاهیم و کاربردها؛ چاپ هفتم، تهران: سازمان سمت.
- ۱۳۷۸ ج)؛ فنون و روشهای مشاوره؛ چاپ نهم، تهران: نشر ترمه.
- ۱۳۷۷ ب)؛ مقدمات راهنمایی و مشاوره: مفاهیم و کاربردها؛ چاپ نهم، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- شفیع آبادی، عبدالله و غلامرضا ناصری (۱۳۷۷)؛ نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی؛ چاپ ششم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- کارلسون، جان و همکاران (۱۳۷۸)؛ خانواده درمانی: تضمین درمان کارآمد؛ ترجمه شکوه نوایی‌نژاد؛ تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان.
- کبانی، فضل‌اله (۱۳۴۹)؛ آیاتی از قرآن مجید و سخنان معصومین (ع)؛ تهران: کتابفروشی فروغی.
- مینوچین، سالوادر (۱۳۷۳)؛ خانواده درمانی؛ ترجمه باقر ثناتی؛ تهران: امیرکبیر.

- Belsky, J.K. (1999); *The Psychology of Aging: Theory, Research and Interventions*; New York: Brooks/ Cole Publishing Co.
- Crouch, A. (1997); *Inside Counseling: Becoming and Being a Professional Counselor*; London: Sage Publications.
- Howard, A. (1996); *Challenges to Counseling and Psychotherapy*; London: McMillan Press.
- Palmer, S. & G. McMahon (1997); *Handbook of Counseling*; London: Routledge.
- Patterson, C.H. (1986); *Theories of Counseling and Psychotherapy*; New York: Harper & Row.
- Rogers, C.R. (1962); "The Interpersonal Relationship: The Core of Guidance", *Harvard Educational Review*; Vol. 32.
- Shertzer, B., & S.C. Stone (1976); *Fundamentals of Guidance*; Boston: Houghton Mifflin Co.
- Thompson, C., & W. Poppen (1992); *Guidance Activities for Counselors and Teachers*; Ten: Kinko's Copies.
- Zunker, V.G. (1994); *Career Counseling: Applied Concepts of Life Planning*; Calif.: Brooks/Cole Publishing Co.